

Elžbieta

Vaikystės kančių strėlės smaigalys —
aštriai juntama vienatvė; aitrus nežinojimas.

OLIVIJA ŠREINER

2000-ųjų birželis

ELŽBIETOS FIČ TRUMPOS PAAUGLYSTĖS MAIŠTAS PRASIDĖJO JUODAIS *L'Oréal* plaukų dažais, žirkėmis ir suklastotu vairuotojo pažymėjimu. O baigėsi kruvinai.

Beveik visus nugalėjęs šešiolika metų, aštuonis mėnesius ir dvidešimt vieną dieną Elžbieta pareigingai vykdė motinos direktyvas. Daktarė Suzana L. Fič pateikdavo *direktyvas*, o ne nurodymus. Elžbieta uoliai laikėsi motinos suplanuotos dienvakšės, valgė motinos dietologų parinktą ir motinos virėjo pagamintą maistą, dėvėjo asmeninės motinos stilistės pasiūlytus drabužius.

Daktarė Suzana L. Fič rengėsi konservatyviai, jos manymu, kaip ir derėjo Čikagos *Silva Memorial* ligoninės Chirurginio skyriaus vadovei. Ji tikėjosi — ir jau buvo paliepusi, — kad dukra pasuks motinos pėdomis.

Elžbieta stropiai mokėsi, be vargo įveikdama visas motinos nurodytas akademines programas. Rudenį ji grįš į Harvardą, kad įgytų medicinos mokslų laipsnį, kad kaip mama taptų daktare, kad kaip mama būtų chirurge.

Elžbieta — tik jau ne Liza, Elzytė ar Beta — puikiai kalbėjo ispaniškai, prancūziškai, itališkai, pakenčiamai rusiškai ir šiek tiek japoniškai. Ji skambino pianinu ir griežė smuiku. Keliavo po Europą ir Afriką. Galėjo išvardyti visus žmogaus kūno nervus ir raumenis, taip pat atmintinai pagroti Šopeno koncertus pianinui — tiek pirmąjį, tiek antrąjį.

Ji niekada nebuvo nuėjusi į pasimatymą ar bučiavusi vaikiną. Niekada nevaikštinėjo po prekybos centrą su būreliu draugų,

nedalyvavo pižamų vakarėlyje ir nekikeno su bičiulėmis kirsdama picą ar smaližiaudama ledais su karšta karamele.

Sulaukusi šešiolikos metų, aštuonių mėnesių ir dvidešimt vienos dienos Elžbieta buvo motinos kruopščiai sudarytos ir smulkmeniškai apgalvotos dienotvarkės rezultatas.

Ir visa tai turėjo pasikeisti.

Elžbieta stebėjo daiktus besikraunančią motiną. Vešlius rudus plaukus Suzana jau buvo susipynusi į jai įprastą prancūzišką kasą; moteris tvarkingai lankstė dar vieną kostiumėlį ir gaubė jį drabužiams skirtu maišu, paskui dirstelėjo į programą, kurioje buvo nurodyta visą savaitę truksiančios medikų konferencijos darbas grupėse. Programoje atskirai buvo išvardyti visi renginiai, susitikimai, susirinkimai ir dalykiniai pietūs, taip pat nurodyta numatyta apranga, prie drabužių priderinti bateliai, rankinės ir aksesuarai.

Kostiumėliai siūti dizainerių, bateliai, savaime suprantama, — itališki, mąstė Elžbieta. Privalu vilkėti nepriekaištingai sukirptais, kokybiškos medžiagos drabužiais. Tik nevertėtų rinktis sodrių, ryškių spalvų, išsiskiriančių iš juodų, pilkų ir rusvų tonų. Elžbieta svarstė, kaip jos mama gali būti tokia graži sąmoningai rinkdamasi nuobodžias spalvas.

Po dviejų intensyvių semestrų koledže Elžbieta apsisprendė (galbūt) ugdyti savo mados pojūtį. Tiesą sakant, Kembridže ji jau nusipirko džinsus, sportinę palaidinę su gobtuvu ir aulinukus storais padais.

Viską pirko už grynuosius, kad pirkiniai neatsispindėtų banko kortelės sąskaitoje, jeigu kartais mama ar jų sąskaitininkas sumanytų patikrinti Elžbietos santaupas; dabar visos šios gėrybės buvo paslėptos jos kambary.

Apsivilkusi tais drabužiais Elžbieta pasijuto esanti visai kitas žmogus — tiek kitas, kad iškart patraukė į „McDonald’s“ ir pirmą kartą užsisakė *Big Mac* su didele porcija keptų bulvyčių ir šokoladiniu kokteiliu.

Patirtas malonumas buvo toks didžiulis, kad jai teko eiti į tualetą, užsidaryti kabinoje ir truputį paverkti.

Elžbietos manymu, tą dieną ir buvo pasėtos pirmosios maišto sėklos, o gal visada joje tyliai snaudė laukdamos, kol riebalai ir druska jas pažadins.

Bet dabar ji tikrai jautė, kaip kažkur pilve tos sėklos dygsta.

— Mama, tavo planai pasikeitė. Tačiau tai nereiškia, kad ir manieji turi keistis.

Gražiomis, sumaniomis chirurgės rankomis su tobulu mani-kiūru — visada tik prancūzišku, jokios ryškesnės spalvos — Suzana spėjo tvarkingai įdėti į lagaminą maišelį su batais.

— Elžbieta, — mamos balsas buvo ramus ir nupoliruotas, kaip drabužių spinta, — prireikė nemenkų pastangų pakeisti grafiką ir suteikti tau galimybę šį semestrą studijuoti pagal vasaros semestro programą. Visus reikalavimus įstoti į Harvardo medicinos mokyklą įvykdysi visu semestru anksčiau.

Vien nuo tokios minties Elžbietai susuko pilvą.

— Bet man buvo pažadėta trijų savaitių pertrauka, taip pat ir visa kita savaitė Niujorke.

— Tačiau kartais pažadus tenka laužyti. Jeigu kitą savaitę nebūčiau buvusi laisva, nebūčiau galėjusi konferencijoje pavaduoti daktarės Daseki.

— Galėjai atsisakyti.

— Atsisakyti būtų savanaudiška ir trumparegiška, — Suzana perbraukė delnu per ką tik pakabintą švarkelį ir žengė žingsnį atgal, norėdama dirstelėti į sąrašą. — Tu, žinoma, jau pakankamai subrendusi, kad suvoktum, jog darbas svarbiau už malonumus ir pramogas.

— Jeigu esu pakankamai subrendusi, kad šitai suprasčiau, kodėl nesu pakankamai subrendusi, kad galėčiau spręsti pati? Noriu pertraukos. Man jos reikia.

Suzana nė nepažvelgė į dukrą.

— Tavo amžiaus, fizinės būklės bei intelekto merginai vargu ar

reikėtų studijų ir kitos veiklos pertraukos. Be to, ponias Lein jau išvyko į dviejų savaitių kruizą, o aš vargu ar galėjau jos prašyti atidėti atostogas. Nėra kam gaminti tau valgyti ir tvarkyti namus.

— Pati galiu pasigaminti valgyti ir sutvarkyti namus.

— Elžbieta, — dabar mamos balse nuskambėjo ir „ilgai gniaužta kančia“. — Viskas jau sutvarkyta.

— Ir aš negaliu tarti savo žodžio? Tai kaip man ugdytis savarankiškumą, atsakomybės jausmą?

— Savarankiškumas ugdomas pamažu, kaip ir atsakomybė bei laisvė rinktis. Tau vis dar reikia patarimų ir nurodymų. Elektroniškai paštu išsiunčiau tau atnaujintą kitos savaitės darbo grafiką, o ant darbo stalo rasi visą paketą informacijos apie būsimą programą. Būtinai padėkok daktarui Friskui asmeniškai, kad išrūpino tau vietą vasaros semestriui.

Kalbėdama Suzana užsegė suknelės maišą, o paskui ir mažąjį lagaminą. Nuėjusi prie veidrodžio ji pasitaisė plaukus, patikrino, ar dailiai padažytos lūpos.

— Tu visai nesiklausai, ką sakau.

Veidrodyje Suzanos akys sutiko dukters žvilgsnį. Elžbieta pagalvojo, kad nuo tada, kai atėjo į miegamąjį, mama tik dabar susiprato pažvelgti jai į akis.

— Aišku, kad klausausi. Labai gerai girdėjau viską, ką sakei.

— Klausytis ir girdėti — ne tas pat. Nors gal tu ir teisi, Elžbieta, bet dabar diskusijos baigtos.

— Tai ne diskusijos, o dar vienas tavo potvarkis.

Suzana tik kiekiausiai suspaudė lūpas, ir tai buvo vienintelis pasipiktinimą išduodantis ženklas. Atsigręžusi ji pažvelgė šaltomis, ramiomis mėlynomis akimis.

— Apgailestauju, kad tau taip atrodo. Kadangi esu tavo motina, privalau daryti viską, kas, mano manymu, tau geriausia.

— Ką man, tavo manymu, geriausia daryti, kuo būti, ką sakyti, kaip mąstyti, ką veikti, ko norėti ir kuo tapti jau buvai nusprendusi dar iki apsisivaisindama kruopščiai pasirinkta sperma.